

מדריך הלכתי

גליון 34

מדריך הלכתי לחג הפסח
ה'תשפ"ג

ערב החג/ ליל הסדר/ חוה"מ
ספירת העומר/ ושביעי של פסח

עם מנהגי יהדות גיאורגיה

יו"ר המכון ועורך ראשי: הרב ברוך צ'יקושוילי שליט"א
ביקורת מנהגי העדה: הרב רחמים רפאל ציקושוילי שליט"א
הערות והנצחה: בטל' 054-3060770 ובדוא"ל: daatleisrael@gmail.com
מו"ל: אהל משה - מרכז תורה וחסד והפצת יהדות (ע"ר) מס' 580608198
לתרומות: ח.ן פאג"י סניף 183 מס' חשבון: 409775789
עימוד ועיצוב: קריאייטיב מיזם

מטרת המדריך לציין ולהאיר את ההלכות השכיחות והמצויות ביותר בלבד
[בדגש על מנהגי אבותינו ורבותינו הקדושים], ובוודאי שאינו מהווה תחליף
ללימוד מקיף ומעמיק של כל הלכות החג.

ע"מ להקל על הקורא למצוא את מנהגי העדה, ערכנו את המנהגים
בגופן צבע שונה (זהב)

פתיחה

בבעלותינו [דיני מכירת חמץ לגוי ראה להלן]. אך את כל החמץ שאנו לא מוכרים, חובה עלינו להוציא מן הבית, לנקות את הבית היטב, ולוודא שלא נשאר שום חמץ בכל מקום ובכל פינה מפנינות הבית. לכך תיקנו חכמים לערוך 'בדיקת חמץ' אחרי כל הניקיונות של הבית, על מנת לוודא שלא נשאר כל חמץ ברשותינו, ויש להכין את הבית לבדיקה זו ולהקפיד על מספר דברים, כפי שיתבאר.

מלבד האיסור לאכול חמץ בפסח, יש איסור מהתורה שלא ימצא ברשותינו חמץ השייך לנו או ליהודי אחר. ככתוב: "שְׁבַעַת יָמִים שָׂאֵר לֹא יִמָּצֵא בְּבֵתְיָכֶם" (שמות יב, יט). וכן אסור מהתורה לראות חמץ ברשותינו, ככתוב: "וְלֹא יֵרָאֶה לָּךְ חָמֵץ וְלֹא יֵרָאֶה לָּךְ שָׂאֵר בְּכָל גְּבֻלָּךְ" (שמות יג, ז).

לפיכך, מוצרי חמץ שאנו מעוניינים להשאיר ולהשתמש בהם לאחר הפסח, עלינו למכרם לגוי, זאת כדי שלא נחזיק בפסח חמץ שהוא

ההכנות לבדיקה

היו מפזרים בני הבית במקומות שונים בערב בדיקת החמץ, ע"מ שימצאם בעל הבית העורך את הבדיקה [ראה להלן סעיף י' ואילך כיצד מתבצעת הבדיקה].

ה. כחצי שעה לפני צאת הכוכבים, אסור להתחיל לאכול, או ללמוד, או לעשות מלאכה⁴.

ו. כיון שהאיסור להתחיל באכילה, לימוד או מלאכה, הוא מחשב שמא יגרר אחריהם וישכח לקיים את בדיקת החמץ בזמנה, לפיכך כל האיסור הוא רק ב"אכילת קבע", כלומר כאשר האדם קובע את עצמו לסעודה, אבל "טעימה" מותרת⁵.

לענין זה, רק אכילת פת או מזונות בשיעור כביצה [54 גרם] נחשבת "אכילה", פחות מכן זה נחשב "טעימה". וכן אכילת פירות וירקות או

א. ביום שלישי יש לטאטא את כל הבית, ולשטוף היטב את הרצפה, גם מתחת למיטות, שמא נתגלגל לשם מעט חמץ⁶.

ב. יש ליזהר, שביום שלישי מעת שמתחילים בהכנת הבית לבדיקת החמץ, שכל החמץ שעדיין עומד לשימוש יהיה מונח במקום מוגדר, ושלא יסתובב בכל הבית [ומה טוב, אם ניתן, שיהיה מונח מחוץ לבית].

ג. את כל ההכנות והניקיונות יש לבצע ולסיים מבעוד יום, על מנת שיוכלו להתחיל בבדיקת חמץ מיד עם צאת הכוכבים, כפי המצווה לכתחילה.

ד. מנהג נשים צדקניות מיהודי גיאורגיה, שהיו אופות ביום זה 10 פתיתים של חמץ [בצורת ביגלה עגול קטן]³ בקוטר של כחצי שקל, אותם

1 מלבד החמץ שמכרנו לגוי, ומלבד החמץ שאנו משתמשים עדיין עד הבוקר, וכן החמץ שמניחים בשקית בצד על מנת לשרוף אותו למחרת בבוקר.

2 שלחן ערוך הרב [אדמו"ר הזקן], סימן תלג סעיף ח.

3 כנראה הקפידו על גודל זה על פי מה שכתבו הפוסקים שיש להשתדל שכל פתית יהיה פחות מכזית, שאז גם אם אחד מן הפתיתים ילך לאיבוד אינו עובר על איסור "בל יראה ובל ימצא", שכן איסור זה חל רק על חמץ שיש בו כזית לכל הפחות [אף שמדרבנן יש לבער גם פתיתים שאין בהם כזית] ראה שערי תשובה סי' תלב ס"ק ג.

4 שלחן ערוך אורח חיים תלא, ב; וכן בשו"ע הרב תלא, ה-ו; וראה משנה ברורה שם ס"ק ה.

5 משנה ברורה שם ס"ק ו.

כל דבר שברכתו שהכל - כבשר, ביצים, דגים וכדומה - אינה נחשבת "אכילת קבע" ומותרת סמוך לבדיקה.⁶

ז. כל האמור שטעימה מותרת, וכן אכילת פירות אפילו הרבה, זהו דווקא בחצי שעה הסמוכה לצאת הכוכבים, אבל משהגיע זמן הבדיקה [צאת הכוכבים] אסור אף לאכול פירות או סתם להשתהות אף ללא אכילה, אלא יש לקיים את

מצוות הבדיקה מיד.⁷

ח. **המלאכות** שאסור להתחיל בהן חצי שעה לפני בדיקת חמץ הן רק כאלו הנוטות להימשך,⁸ כאפיה ובישול, תפירה וסריגה, אבל מלאכות שהדרך לעשות מהן קצת ולהמשיך אחר כך - כגון כתיבה [וכן הקלדה במחשב] וכדומה, אין בהן כל איסור גם חצי שעה לפני.⁹

ליל בדיקת חמץ

גדול מברזל¹⁰ על הצלחת [ויש הלוקחים גם 4- נוצת עוף שתשמש לבדיקה וחיטוט חורים וסדקים].

יב. הבדיקה היא לאור הנר, כאשר תאורת הבית דולקת¹¹, ודווקא נר קטן יחיד, ולא בודקין לאור של אבוקה¹² [כנר הבדלה]. **ומנהג יהודי גיאורגיה שאומרים קודם הבדיקה את ה'לשם יחוד' כפי שמופיע בסידור תפילת החודש.**

יג. לפני הברכה מדליק את הנר ואוחזו ביד ימין, ומברך: "ברוך אתה.. אשר קדשנו.. על ביעור חמץ", ויזהר לבדוק תחילה מיד היכן שנמצא¹³ [כדי שיהיה 'עובר לעשייתך'], ויכוון בברכתו גם על הביטול שלאחר הבדיקה¹⁴.

ט. מתפללים ערבית בזמנה, ומיד אחר התפילה בודקים.¹⁵

י. מובא בשם האר"י הקדוש¹⁶, שיש להניח 10¹⁷ פתיתים של חמץ בפינות שונות בבית, שימצאם הבודק. ויש לעטוף את הפתיתים היטב בנייר [או סלוטיפ] על מנת שלא יתפוררו מהם חלקי חמץ, ועדיף שלא לעטוף בנייר כסף לפי שהוא מעכב את הבעירה אחר כך בשריפת חמץ [שעורכים בבוקר], ויתכן שהחמץ העטוף בהם לא ישרף היטב.

יא. מנהג יהודי גיאורגיה להכין לבדיקה 1- נר שעווה, 2- צלחת [עליה מניחים את החמץ שמוצאים בבדיקה] - 3- כף מעץ [איתה מרימים את החמץ שמוצאים], וכן להניח 3- מסמר

6 משנה ברורה שם.

7 שלחן ערוך הרב שם סעיף ו. ומשנה ברורה שם, בביאור הלכה דיבור המתחיל "ולא יאכל".

8 פשוט שאין הכוונה לכל דבר המוגדר כ"מלאכה" בשבת. שכן גם הדלקת האור אסורה בשבת ונחשבת מלאכה, ובוודאי שמותר להדליק אור בחצי שעה שלפני הבדיקה. אלא הכוונה למלאכות כבדות של טורח הנוטות להימשך, כפי שכתבנו בפנים.

9 וכן הלימוד שאסור הוא דווקא לימוד בעיון, ביחס אליו קיים החשש שמא ימשך אחריו וישכח מלבדוק את החמץ בזמנו. אבל קריאת הלכות בשטחיות מותרת, ובוודאי שמותר ואף מצוה לעבור על הלכות הבדיקה עצמן כדי שידע לקיים חובת הבדיקה כראוי.

10 שלחן ערוך הרב תלא, ח. ושם בסעיף ז כתב: שאף מי שמתפלל יחיד בביתו, קודם יתפלל ערבית ואחר כך יבדוק.

11 כן הביא הבאר היטב ס' תלב ס"ק ח בשמו.

12 כתוב בספרים שיש בזה 'סוד גדול', ובספר קל"ח פירושים הביא בשם הבית אהרון מקארלין, שכל אחד מעשרה הפתיתים הוא כנגד אחד מעשרת בני המן.

13 יש לציין, שכל הדברים שהיו משמשים לבדיקה טעונים שריפה למחרת בשריפת חמץ [הצלחת, הנר, הכף וכו'].

14 ראה הליכות שלמה להגרש"ז אויערבאך פרק ה' הע' 57. ויש להשתמש בנר בעיקר בשביל "חורים וסדקים" שאור המנורה לא מגיע לשם, אבל היכן שאור המנורה מגיע אפשר לבדוק לאורה.

15 שלחן ערוך תלג, א-ב.

16 סידור רבינו הזקן [שלחן ערוך הרב].

17 שלחן ערוך הרב תלב, א.

יד. אסור להפסיק בדיבור בין הברכה לתחילת הבדיקה, **ואם שח בין הברכה לבדיקה** - אם הדברים היו מעניין הבדיקה וקשורים אליה אינו צריך לחזור ולברך, אבל אם דיבר בדברים שאינם קשורים לבדיקה צריך לחזור ולברך.¹⁸

טו. ונכון שלא לדבר כלל עד שיסיים את כל הבדיקה, אבל אם דיבר [אפילו בדברים שאינם קשורים לבדיקה] באמצע בדיקת החמץ, אינו צריך לחזור ולברך.¹⁹

טז. חייבים לבדוק בכל המקומות בהם יתכן שהגיע לשם חמץ. בפרט בבית שיש בו ילדים כל מקום שהיד שלהם מגעת צריך לבדיקה, שמא הכניסו לשם חמץ.

יז. בבנין מגורים משותף, מחוייבים דיירי הבנין לבדוק את הכניסה וחדר המדרגות. או שימנו שליח [אחד מהדיירים] שיבדוק עבור כולם, או שכל אחד יבדוק את הכניסה לביתו ואת גרם המדרגות הקרוב אליו.

יח. **הרכב צריך לבדיקה.** ואפשר לבדוק גם למחרת בבוקר לאור היום, ומתחת למושבים לבדוק עם פנס. וכן **משדך פרטי** במקום העבודה [או בית עסק] צריך ניקיון ובדיקה או שיסגור את המקום לכל הפסח וימכרנו לגוי.

יט. **מקומות שלא צריכים לבדיקה:** כל מקום שברור שלא מכניסים אליו חמץ, ואין סיכוי סביר שחמץ יגיע אליו, וכן כל המקומות הנכללים במכירת החמץ, אינם צריכים לבדיקה.

כ. בסיום הבדיקה יבטל את כל החמץ שלא

מצא בבדיקה²⁰, ויאמר: 'כל חמירא..' וכו'. ומי שאינו מבין בלשון ארמי, שיאמר בלשון הקודש: "כל חמץ ושאוור שיש ברשותי, שלא ראיתיו ושלא ביערתיו ושלא ידעתיו, יהא בטל ויהא הפקר כעפר הארץ" [או בכל לשון שמבין את משמעות הדברים]²¹. **ומנהגינו שאומרים לאחר הבדיקה את ה'יהי רצון' הקצר, המובא בסידור תפילת החודש בשם מרן החיד"א.**

כא. יש לזהר שלאחר הבדיקה יצניע את החמץ שמשאיר לאכילה, או לשריפה מחר, ולייחד מקום לחמץ זה שלא יסתובב אנה ואנה.²² וכן יקפיד על הילדים שלא יסתובבו מעתה עם חמץ בבית, אלא שיאכלו בחוץ או במרפסת במקום מוגדר, ואחר כך לפני שריפת חמץ בבוקר לשטוף את המרפסת שאכלו בה את החמץ שנשאר.

כב. **דין בתי כנסת ובתי מדרש:** בתי כנסיות ובתי מדרשות צריכים לבדיקה בלילה זה לאור הנר²³. ועל השמשים והגבאים מוטלת האחריות לדאוג לכך, ועליהם אף לברך על בדיקה זו [אלא אם כן עוברים לבדיקה של בית הכנסת מיד אחרי בדיקת הבית, שאז אין צורך לחזור ולברך]. אבל לא אומרים את נוסח הביטול, כיון שאינם יכולים לבטל חמץ שאינו שייך להם.

כג. אם לא בדקו את בית הכנסת בלילה, אפשר לבדוק גם ביום, ולעשות זאת לאור השמש הנכנסת מן החלונות²⁴ [כדין אכסדרה (מרפסת) שנבדקת לאורה], וכדאי לפתוח החלונות לשם כך.

18 שלחן ערוך תלב, א; מגן אברהם שם ס"ק ג; וש"ע הרב שם סעיף ו.

19 ש"ע הרב שם סעיף ו, ומשנה ברורה שם ס"ק ו.

20 שלחן ערוך תלד, ב; ש"ע הרב שם ס"ע ו; ומשנה ברורה שם ס"ק ו.

21 **יש להדגיש:** חשוב מאד להבין את משמעות הדברים, על כל פנים באופן כללי, שהאדם יבין שמפקיד ומבטל את החמץ, אבל אדם שאמר את הנוסח בתור "תפילה" או "בקשה" מבלי להבין כלל את משמעות הנוסח אינו יוצא ידי חובה (ש"ע הרב תלד ס"ע ה; ומשנה ברורה שם ס"ק ט).

22 ראה בכל זה בש"ע תלד, א; ש"ע הרב שם ס"ע ב; ומשנה ברורה שם ס"ק ב.

23 שלחן ערוך תלג, י; ש"ע הרב שם סעיף לו.

24 ש"ע הרב שם סעיף לו, ומשנה ברורה שם ס"ק מג. וכמוכן במקום שאור החלונות מגיע, אך אם אינו מגיע לשם, צריך לבדיקה באמצעות נר.

מכירת חמץ

החריפה²⁶, עליו לציין: "בארון המטבח הימני מתחת לשיש [או מעל השיש], וכן בארון השתיה החריפה". בדיעבד, גם אם כתב שמוכר את החמץ "בכל מקום שיש לי" המכירה חלה.

כז. בנוסף, המוכר עושה "קנין סודר"²⁷ עם הרב, על מנת לחזק את רשותו של הרב למכור את החמץ. אך קנין זה אינו מעכב²⁸, וגם אם המוכר לא עשה קנין סודר, יכול הרב למכור את חמצו אם נתן המוכר רשות לכך אפילו בעל-פה [כל שכן בכתב].

לפיכך, אדם שמכל סיבה שהיא לא יספיק להגיע לרב, יכול למנות גם שליח למכור את חמצו אצל הרב, ואף ליתן רשות דרך אתרי האינטרנט המארגנים מכירה מקוונת.

ניתן למכור באתר "צעירי חב"ד" בכתובת:

hametz.org

או באתר "הידברות" בכתובת:

<https://www.hidabroot.org>

כד. כפי שנתבאר בפתיחה, אדם המשהה בביתו בפסח חמץ ששייך לו, עובר בכל רגע על שני איסורים: "בל יראה" ו"בל ימצא". לפיכך, מוצרי החמץ שאנו משאירים בבית עלינו למכרם לגוי²⁵ למשך כל החג. **חמץ של יהודי** [שלא נמכר לגוי] **ועבר עליו הפסח - אסור באכילה, ואף בהנאה** [כלומר שאסור אף ליהנות ממנו בדרך כלשהי, למכרו או לתנו במתנה, ואף לא להאכיל לבהמתו].

כה. את מכירת החמץ יש לבצע על ידי רב מוסמך, או הרבנות המקומית שבכל עיר. על המוכר למלא טופס הרשאה, בו הוא נותן רשות לרב למכור את חמצו, ובזה למעשה ממנה אותו 'שליח' למכירת החמץ.

כו. כדאי לכתחילה לציין בשטר המכירה את המקומות בהם החמץ מונח, לפי שמכירת החמץ מתבצעת על ידי השכרת המקום [עליו מונח החמץ] לגוי. לדוגמא: אדם המשאיר חמץ באחד מארונות המטבח, וכן בארון השתיה

רביעי, יד ניסן [בוקר] (05.04.2023)

השכמה בבוקר ותענית בכורות

הסעודה לפני 'סוף זמן אכילת חמץ'²⁹.

כט. מנהג יהודי גיאורגיה שלא לומר בשחרית ערב הפסח "מזמור לתודה" שאומרים לאחר

כח. בבוקר יום רביעי יש להשכים להתפלל מוקדם, על מנת להספיק את כל ההכנות האחרונות לפני 'שריפת החמץ', וכן לגמור את

25 שלחן ערוך תמח, ג; שו"ע הרב שם סע' ו; ומשנ"ב שם ס"ק יב.

26 אלכזהול הוא כחמץ גמור, ויש לסגור את ארון המשקאות החריפים ולמכור לגוי כחמץ גמור ממש.

27 הרב [המקבל את הרשות למכור את החמץ] נותן למוכר מטפחת [או כל בגד אחר] והמוכר מגביה את המטפחת ג' טפחים, ובכך קונה אותה. תמורת המטפחת הרב מקבל את הרשות והסמכות למכור את החמץ של המוכר [בסוף הקנין מחזיר המוכר את המטפחת לרב].

28 קונטרס 'מבית לוי' להגר"ש וואזנר זצ"ל, ועל פי הרמב"ם בהלכות מכירה פרק ה' הלכה יא-יג, הסובר שמינוי שליחות אינו זוקק לקנין סודר, אלא שנהוג כן לחזק את מותן הרשות לשליח.

29 שלחן ערוך הרב תכט, טז. ובפרט השנה תשע"ט-2019 שערב פסח חל ביום שישי וההכנות לשבת ולחג הפסח רבות הן.

וכן אין אומרים תחנון/ למנצח יענך/ ותפילה לדוד - כל חודש ניסן.

ברוך שאמר, כיון שבזמן שבית המקדש היה קיים לא הקריבו את קרבן התודה ערב הפסח.

סיומי מסכת במקום התענית

ששברו הצום שוב לא מתענים כל אותו היום. **בכור קטן** [שלא הגיע למצוות] באופן עקרוני התענית מוטלת על אביו³⁰, לכן על אביו לערוך את הסיום.

ל. בערב פסח על הבכורים להתענות, לזכר הנס במצרים שנצלו ממכת בכורות³⁰, **ובגיאורגיה נהגו היהודים להקפיד על תענית זו.** אך בארץ ישראל נתפשט המנהג שלא מתענים, אלא משתתפים הבכורות בסעודת "סיום מסכת" בבית הכנסת, הנחשבת כסעודת מצווה, וכיון

סוף זמן אכילת המץ ושריפת המץ

לג. יש לרכז את כל החמץ שנשאר לתוך שקית אחת, או כמה שקיות, ולזכור לשלוף גם את השקית של השואב אבק המלאה מפירווי חמץ [ואת חלקי השואב לנקות, או להכניסם לארון המכור לגוי].

יזשלים	תל אביב	חיפה	באר שבע
10:05	10:06	10:05	10:07
11:23	11:25	11:24	11:25

לד. כדאי לבדוק גם את בגדי הילדים [שאכלו איתם חמץ בבוקר] שלא הכניסו בטעות דבר חמץ לכיסים, וכן לבדוק את הכפלים [מנג'טים] של המכנסיים למטה, ואת שקית הטלית והתפילין שמשתמש בה כל השנה, ותיקי האוכל של הילדים, וכן לוודא שכל הברכונים שמשתמשים בהם במשך השנה הוכנסו לארון מכירת החמץ, לפי שבפסח יש להשתמש בברכונים חדשים.

לא. יש להקפיד לסיים את ארוחת הבוקר קצת לפני סוף זמן אכילת חמץ, בכדי שישאר זמן לצחצח את השיניים ולנקות את שיירי החמץ מהפה ומהבגדים, ולרכז את כל החמץ שנשאר במקום אחד [את מברשת השיניים של כל השנה יש לזרוק, או לשמור בארון שנמכר לגוי, ולקנות חדשה לפסח].

לב. את מכירת החמץ חובה לבצע לפני סוף זמן ביעור חמץ. כל המקומות שנמכרו לגוי יש לסגור היטב [לפני סוף ביעור חמץ], ולהדביק עליהם פתק "נמכר לגוי".

שריפת חמץ

לו. יש לוודא שהחמץ נשרף כהוגן, ונפסל מאכילת כלב. וכן ליזהר שלא לשפוך עליו נפט/טרפנטין וכדומה, מסוג החומרים שפוגמים אותו, שאז נמצא שפסל את החמץ מאכילת כלב על ידי החומר ששפך ולא על ידי השריפה,

לה. משתדלים לשרוף את החמץ קצת לפני 'סוף זמן שריפת חמץ', כדי שיספיק גם לומר את נוסח הביטול [כל חמירא וכו'] לפני סוף זמן השריפה.

30 שלחן ערוך תע, א. ואין הבדל בין בכור מאב בלבד או מאם בלבד, ואפילו אם אינו בכור לנחלה [כגון שנולד בניתוח קיסר]. שו"ע הרב תע, א; וביאור הגר"א שם ס"ק א.

31 מהרי"ל הלכות ערב פסח, ושו"ע הרב שם סע' ד.

היום, השונה במקצת מן הנוסח של הלילה. גם כאן צריך לומר בלשון שמבין, ותוכן הנוסח ביום הוא: "כל חמץ ושאר שישנו ברשותי, שראיתיו ושלא ראיתיו, שביערתיו ושלא ביערתיו, יתבטל ויהא הפקר כעפר הארץ".

ולכתחילה הרי יש לבער בשריפה דווקא. ואם רוצה להשתמש בחומר בעירה ישתמש בשמן.

לז. לאחר שמשליך לאש את שאריות החמץ שבידו, ואת 10 הפתיתים שמצא בליל בדיקת חמץ יאמר נוסח "כל חמירא" של

הצות היום - ערב הפסח

היא מפוררת או מטוגנת כפשטידא הנקראת "לפטה". וכן מנהגינו שלא לאכול בערב פסח מצה עשירה [שנילושה במי פירות וכד'].

מד. יש נוהגים להדר לאפות "מצות מצווה" אחר הצות יום י"ד, בזמן הראוי להקרבת קרבן הפסח, **וכן נהגו יהודים יראים בגיאורגיה.** אך כיום, רבים לא מהדרים בזה, מפני שיש בזה טורח רב, ובאותה שעה בדרך כלל טרודים בהכנת הבית לליל הסדר.

מה. כשלוש שעות קודם לכניסת החג, אסרו חכמים לאכול כל מיני מזונות [כמובן כשרים לפסח], כדי לשמור את התיאבון לאכילת המצות וסעודת החג בליל הסדר. ומי שרעב באותן השעות יכול לאכול מעט פירות, ירקות, בשר ודגים, ובלבד שיקפיד לאכול מעט, כדי שיגיע לערב כשהוא רעב. ומי שהוא רגיש במיוחד, ואם יאכל בצהרי היום בשר או שאר מאכלים כבר לא יהיה רעב בלילה, צריך לתכנן את מאכלו ביום י"ד כך שבלייל הסדר יאכל את המצות לתיאבון.

מו. מצווה להתרחץ בחמין בערב יום טוב, וכן לטבול במקווה כדי לטהר עצמו לכבוד הרגל.

לט. בערב הפסח מחצות היום ואילך - אסור לעשות מלאכה שרגיל להתפרנס בה, והעושה אינו רואה סימן ברכה במלאכתו. ואף אם עושה זאת בחינם ולא מקבל שכר, אסור. אך אם הוא פועל, ואין לו מה לאכול וזו משכורתו מותר לו לעבוד.

מ. **אבל מותר:** לתקן בגד שנקרע קצת [לצורך יום טוב]/ לגהץ לצורך המועד/ לכתוב ספרים לעצמו/ ליטול ציפורניים [אם שכח ליטול קודם הצות]/ לצחצח נעליים/ וכל ההכנות שהן לצורך החג וליל הסדר פשוט שמותר.

מא. וכן כל הדברים שמוותרים בחולו של מועד - כגון מלאכת דבר האבד, או מעשה הדיוט [מעשה שאינו דורש אומנות מיוחדת וכל אדם יכול לעשותה] אם הוא צורך המועד, מותרים גם בערב הפסח אחר הצות.

מב. יש להמנע מכביסה אחר הצות היום, אך באם אין ברירה, ניתן לכבס על ידי מכונת כביסה.

מג. אסור לאכול מצות בערב פסח מן הדין. ונהגו יהודי גיאורגיה שלא לאכול מצות 30 יום קודם החג, או מראש חודש ניסן, גם לא כאשר

הכנות לליל הסדר

מועד את הפריטים הבאים:

קערת הסימנים: בקערה מניחים לאחר מכן את כל סימני הסדר [מצות, כרפס, מרור, חרוסת,

מז. כיון שמצוות הלילה רבות הן, חשוב לוודא שמגיעים מוכנים לליל הסדר כדי לקיים את מצוות החג בשלמותן. על כן יש להכין מבעוד

זרוע וביצה].

להכנת החרוסת, אין אפשרות להכינה בשבת, אלא רק מבעוד יום.

מי מלח: בליל הסדר מטבילים את הכרפס במי מלח [ראה להלן סעיף נה בטעם הדבר]. ויש להכינם לשם כך מבעוד מועד.

יין וכוסות: לזכור לקנות יין בכמות שתספיק לשתיית ד' כוסות לכל אחד ואחד מבני המשפחה, וכן להכין כוסות בשיעור רביעיית לפחות [86 מ"ל].

כל התבשילים: כדאי לבשל את כל התבשילים לפני ליל הסדר, על מנת לערוך את הסדר בהשקט ובטח, ולא בהתרוצצויות סביב הכנת האוכל ועמידה ממושכת במטבח [אף שהוא יום טוב ומלאכת אוכל נפש מותרת].

שלחן הסדר: צריך להקפיד להכין את שלחן הסדר מבעוד יום, כדי שיוכלו להתיישב מיד לאחר תפילת ערבית [השנה, בבית כאמור], ולהתחיל את ההגדה בהקדם כל עוד שהילדים עירניים. וכן להכין לכל אחד מקום עם כסא נח [והגדה], כדרך בני חורין, ולפאר את שלחן הסדר בכלים נאים ככל שניתן.

מח. ברכות ההדלקה: "ברוך אתה ה'.. אשר קדשנו.. להדליק נר של יום טוב" **ומנהג נשים בגיאורגיה שהיו מוסיפות לברך גם "שהחיינו"** [ואיש המדליק לעצמו, לא יברך שהחיינו בהדלקת הנר, אלא בקידוש].

מצות: מצווה מן המובחר להדר במצות עבודת יד (ולא מצות מכונה), ולכל הפחות שיהיו 3 מצות עבודת יד עליהם יברך בעל הבית 'המוציא' ועל מצוות אכילת מצה, ויחלק מהן גם לבני הבית, שיאכלו יחד עם שאר המצות הרגילות.

הפרשת חלה: לוודא שנעשתה הפרשת חלה מהמצות, ובאם לא, צריך להפריש מהן חלה.

זרוע: מנהגינו לצלות כנף של עוף, זכר לקרבן פסח (ויש הלוקחים גרון של עוף לשם כך).

ביצה: יש לבשל ביצים בכמות מספקת לכל המשפחה, וכן לצורך הנחת ביצה על קערת הסדר.

מרור: יש לשטוף היטב את עלי החסה [וכדאי להקפיד שיהא 'חסה ללא תולעים'], ואת החריין לגרד ולחתוך לחתיכות דקות מבעוד יום לפני כניסת החג, לפי שבחג אסור לרסק במגרדת דק דק.

כרפס: מנהגינו לקחת עלי סלרי לכרפס, ויש לנקותם ולשטפם היטב, שיהיו מוכנים ללילה. ומכינים גם תפוח אדמה מבושל שמנהגנו לאכול אחרי הכרפס. **חרוסת:** מכינים חרוסת זכר לטיט שנשתעבדו בו אבותינו במצרים. וכיון שטוחנים את הפירות

ליל הסדר, טו ניסן רביעי לילה (05.04.2023)

תפילת ערבית

מט. ערבית: מתפללים ערבית בבית, ולאחר ערבית מוסיפים הלל שלם בברכה (אף שהוא ביחיד), לעומת ששת ימי החג האחרים, בו

ליל הסדר - ההגדה

מדברי חכמים. מצוות "הגדת לבנך" - מהתורה, מצוות "אכילת מצה" - מהתורה,

מצוות "אכילת מרור" - מדרבנן,

ומצוות "ד' כוסות" - מדרבנן. מלבד זאת ישנם מנהגים שונים, ופעולות שונות הנעשות דרך חירות. להלן נפרט בקיצור נמרץ³³ את סדר ההגדה וקיום מצוות אלו, את שיעורי המצוות השונות, ואת מנהגי רבותינו ואבותינו הקדושים במדינת גיאורגיה.

נד. קדש: פותחים את הסדר בקידוש על היין³⁴, ומברך "מקדש השבת וישראל והזמנים", ואח"כ מברך "שהחיינו" [ויכוון בברכת שהחיינו גם על מצוות ההגדה, אכילת המצה והמרור], וכולם שותים את היין בהסיבה לצד שמאל.

ורחץ: לאחר-מכן נוטלים ידיים [3 נטילות על ימין, 3 נטילות על שמאל, כמו שנוטלים לסעודה] אבל לא מברכים 'על נטילת ידיים', שכן על פי דין, כל דבר שטיבולו במשקה זוקק נטילת ידיים [בלי ברכה], וכיון שעומדים לאכול את הכרפס כאשר הוא טבול במי המלח, יש ליטול את הידים ללא ברכה.

כרפס: לוקחים חתיכת סלרי וטובלים במי מלח, ומכוונים בברכת האדמה לפטור גם את התפוא"א (שמנהגנו לאכול מיד אחר הכרפס) וכן מכוונים על המרור שאוכלים בהמשך. כל זאת עושים כדי להתמיה את הילדים הקטנים שישאלו מדוע נוטלים הלילה ידיים פעמים? - גם לפני הכרפס וגם לפני המצה - ומתוך כך יבוא האבא לספר ביציאת מצרים.

נ. מזדרזים להתחיל את הסדר בהקדם, כדי שהילדים ישתתפו ברוב חלקי ההגדה לפני שירדמו. אבל אין להקדים את הקידוש לפני צאת הכוכבים. ואף שבכל שבת ניתן להוסיף מחול על הקודש ולקדש מבעוד יום, שונה הדין בערב פסח, לפי שאכילת מצה הוקשה לקרבן פסח, והפסח אינו נאכל אלא בלילה ממש, והקידוש צריך להיעשות בזמן הכשר לאכילת מצה.

נא. מיד עם הגיעו לביתו עורך בעל הבית את קערת הסדר. ומנהג יהודי גיאורגיה לסדר את סימני הקערה כמקובל מהאר"י הקדוש וכמובא בסידור תפילת החודש ובמחזור ליוורנו, ג' מצות כנגד כהן לוי וישראל בתוך מפה (או בקערת הסדר) ועליהם 32 מצד ימין זרוע, מצד שמאל ביצה, באמצע מרור (חסה), ושוב למטה מצד ימין חרוסת ומצד שמאל כרפס, והשישי באמצע-החריין (חזרת). בסדר זה:

נב. מנהג יהודי גיאורגיה שלפני תחילת ההגדה היו אומרים תפילת "רבונו של עולם" המובא בסידור תפילת החודש.

נג. בליל הסדר ישנן 4 מצוות, 2 מהתורה ו-2

32 יש שהניחו בראש השולחן מצות, ומתחתיהם הניחו כל הסימנים לפי הסדר הנזכר, ולא מעל המצות.

33 אין המטרה ללמד את כל הלכות הסדר, לפי שקצרה היריעה מהכיל. להלן יובא ביאור קצר על כל חלק מסימני הסדר, ובכל מקום בו יש מצווה מיוחדת נביא את שיעורי המצוות, ומנהגי רבותינו ואבותינו הקדושים.

34 ובברכת הכוס הראשונה מכוון גם על השניה, לפי מנהגינו כעדות המזרח לשתות כוס שניה לפני נטילת ידיים. ומצוה מן המובחר לקדש על יין ולא על מיץ ענבים, ומי שקשה לו לכל הפחות יערב קצת יין לתוך המיץ.

יחין: עורך הסדר נוטל את המצה האמצעית וחוצה אותה לשתיים. את הפיסה הגדולה מצניע במפה מיוחדת לאפיקומן [ונהגו הילדים שמחביאים אותה], ואת הפיסה הקטנה מחזיר בין שתי המצות.³⁵

מנהג יהודי גיאורגיה שלפני נטילת המצה האמצעית אומר עורך הסדר: "כהן, לוי, ישראל" ומצביע על המצות שלפניו. ולאחר מכן נוטל את המצה האמצעית ובוצע כאמור.

מגיד: מתחילים לקרוא את ההגדה מהפסקא "הא לחמא עניא", ומנהג יהודי גיאורגיה שעורך הסדר היה מתרגם את קטעי ההגדה לשפת המדינה³⁶ [בגיאורגית]. עוד נהגו שעורך הסדר היה מגביה הקערה עם המצות, וכולם היו אוחזים בה, ולאחר מכן מתחילים "הא לחמא עניא...".³⁷

לאחר מכן אומרים הילדים: "מה נשתנה" והבוגרים קוראים זאת בלחש. / אח"כ מכסה המצות במפה ומגביה את הכוס השניה ואומר "היא שעמדה לאבותינו" / כשמסיים מניח הכוס מידו מגלה המצות וממשיך "צא ולמד".

אמירת 'עשרת המכות' על פי מנהגינו: מביאים קערה רחבה [שלא משמשת לדברי מאכל], כוס יין וכוס מים, ובכל מכה שמזכיר שופך מן היין בקערה, ואדם אחר שופך על היין מים, וכך עושה גם באמירת הסימנים דצ"ך עד"ש באח"ב שופך ג' פעמים [סה"כ 13 פעמים], ולאחר מכן שופך תכולת הקערה בבית הכסא ומדיח במים.

"רבן גמליאל היה אומר..": מנהג יהודי

גיאורגיה כשאומרים ג' פעמים "פסח מצה ומרור" היו מסמנים באצבע באופן הבא: פסח - לא מצביעים על הזרוע³⁸, מצה - מצביעים על המצה, ומרור - מצביעים על המרור.

"לפיכך..": מכסה המצות, ומגביה הכוס השניה ומחזיקה בידו, ואומר עד ברכת גאל ישראל, ושותה הכוס השניה ללא ברכה בהסבה, וכן מנהג יהודי גאורגיה שלא לברך על כוס זו.

מנהג יהודי גיאורגיה, שבליל הסדר במהלך ההגדה, היה מתחפש אחד מילדי המשפחה להלך [אדם המהלך בדרכים] עם מקל ותרמיל, והיה הילד יוצא מחוץ לבית, ודופק על דלת הכניסה. בני הבית היו פותחין לו ושואלים: מי אתה? מהיכן הגעת? והילד היה מספר שהגיע ממצרים, וכי הוא יהודי, והיו מכניסים אותו לבית בשמחה, וכך היה ממשיך לספר בהפלאה בסיפור יציאת מצרים. כל זאת בכדי לקיים את חובת "והגדת לבנך" בהידור רב, וכדי להרגיש כי אנחנו עצמינו נגאלנו משם ולא רק אבותינו [וכן נהגו בקהילות רבות מיוצאי עדות המזרח].

רחצה: שוב נוטלים ידיים, כנטילה ל'המוציא' והפעם עם ברכה.

מוציא: מגביה שלושת המצות ומברך: "המוציא", ותיכף שומט את המצה התחתונה, ומשאיר בידיו את המצה העליונה [השלמה] עם השבורה שתחתיה, ועובר מיד לסימן הבא.

מצה: ומברך על העליונה והשבורה "על מצוות אכילת מצה", ואוכל 2 כזיתים מהמצות. כלומר, בוצע 28 גרם מהמצה העליונה, ו-28 גרם מהמצה התחתונה השבורה, ואוכלם בהסיבה

35 חוצים את המצה לפני אמירת "הא לחמא עניא", לפי שההגדה צריכה להאמר על "לחם עוני", ומה דרכו של עני? בפרוסה [שבדרך כלל אין לו לחם שלם]. לכן גם אנו אומרים את ההגדה לאחר שחוצים את המצה.

36 והיו מלמדים את הילדים מגיל קטן את פירוש ההגדה, וחלק מהמשפחות היו מביאות תלמיד חכם שינהל את הסדר וילמדם פירוש ההגדה.

37 ויש שנהגו להגביה את שלחן הסדר [בשלחנות קטנים שהיו ביניהם], ראה בהגדת "שיח יעקב" להגאון רבי חכם יעקב גאגולאשוילי שליט"א המתאר את מנהג אנשי סוג'נה וסאנקי.

38 שיש איסור לומר בליל הסדר על בשר כלשהו שהוא "בשר פסח", כדי שלא יבואו לטעות שאוכל קדשים בחוץ ה"ו.

לאחר אכילת האפיקומן לא אוכלים דבר, משום שצריך להשאר עם טעם האפיקומן בפה.

ברך: מברכים 'ברכת המזון' לאחר הסעודה, ועושים זימון עם כוס היין השלישית ששותים בהגדה/ רצה והחליצונו/ יעלה ויבוא/ ומסיים, ומגביה את הכוס ומברך "בורא פרי הגפן" [ומכוון להוציא גם כוס רביעית שישתה אח"כ], ושותהו בהסיבה/ לאחר מכן ברכה אחרונה על הגפן.

הלל: מדיח הכוס ומוזגין כוס רביעית, ומנהג **יהודי גיאורגיה שמוזגין גם כוס לאלהיו הנביא [ויש ששותין אותו למחרת ביום השבת],** פותחים את דלת הכניסה לבית להראות שהוא "ליל שימורים" ממזיקים וכדו', מרימים את הכוס ביד ואומרים "שפוך חמתך.."/ סוגרים הדלת, מתיישבים וממשיכים באמירת ההלל והזמירות/ מסיים "מלך מהולל בתשבחות" ושותה כוס רביעית בהסיבה/ ברכה אחרונה על היין/ ואומרים "לשנה הבאה בירושלים הבנויה" ג' פעמים.

נרצה: אדם שעשה כל הנ"ל רצוי וחביב הוא לפני הקב"ה. ומנהג יהודי גיאורגיה שהיו ממשיכים לומר את הפיוטים "ובכן ויהי בחצי הלילה" וכו' והיו מגביהים הקול בעיקר ב"אחד מי יודע" ו"חד גדיא".

יש מיהודי גאורגיה שנהגו לקרוא "שיר השירים" בגמר ההגדה, ולהמשיך בסיפור יציאת מצרים במדרשים ואגדות כל אחד כפי כוחו.

לשמאל, כל כזית לכתחילה תוך 4 דקות (בדיעבד מועיל גם אם מסיים כזית ב-7 דקות).
במצות עגולות כזית = קצת יותר משליש מצה, **ובמצות מרובעות** כזית = לא פחות מחצי מצה.

מרור: לוקחים כזית חסה [28 גרם], ומכניס לתוכה קצת חריין, ומברך 'ברוך אתה.. אשר קדשנו.. על אכילת מרור', ואוכל ללא הסיבה, לזכר המרירות שהייתה מנת חלקם של אבותינו במצרים.

כורך: לוקח כזית מצה, ומניח עליה חסה ובתוכה קצת חריין, וטובל הכל במעט חרוסת ואומר: "זכר למקדש כהלל" וכו', ואוכל בהסיבה.

לפני הסעודה, מביאים ביצים מבושלות ואוכלים, זכר לקרבן חגיגה. **ובהגדת "שיח יעקב" מציין שמנהג יהודי גיאורגיה היה לאכול הביצים אחרי התפוא"א לכרפס עיי"ש.**

שולחן עורך: בלב מלא שמחה אוכלים את סעודת החג, ואם שותים יין בסעודה אינו עולה למנין ד' כוסות, ובין כך צריך להשלים אחר כך את שני הכוסות שטרם שתו. **ומנהג יהודי גיאורגיה שלא היו אוכלים בשר צלי בכל ליל הסדר.** ויש ליזהר לסיים את הסעודה לפני חצות הלילה, לפי שצריך לאכול את האפיקומן קודם חצות.

צפון: ומוציאים את ה"אפיקומן" אותו החביאו הילדים קודם לכן, ומצרפים אליו עוד כזית מצה - 28 גרם [נמצא שאוכל עוד שני כזיתים, האחד כנגד קרבן פסח, והשני כנגד הכזית מצה שהיה נאכל עם הקרבן].

באמירת "מוריד הטל".

נו. מתפילת מוסף זו למשך כל הקיץ עד תפילת שחרית של שמחת תורה [ועד בכלל], אומרים "מוריד הטל", ובחול המועד מתחילין לומר "ברכנו" בברכת השנים.

נה. שחרית: מתפללים ביחיד בבית, כולל הלל שלם, וטוב לקרוא בתורה את הקריאה ליום ראשון של פסח שהיה עלינו לשמוע בבית הכנסת בזמנים כתיקונן.

לאחר מכן, יאמר "תיקון הטל" ויתפלל מוסף

מוצאי חג ראשון, טז ניסן חמישי לילה (06.04.2023)

נז. מוצאי חג ראשון בתפילת ערבית: עמידה של יום חול/ ומוסיפין 'עלה ויבוא' / לאחר תפילת שמונה עשרה **ספירת העומר** [ראה הלכותיו בקצרה להלן].

ספירת העומר

ואומר 'ברשות מורי ורבותי..' וסופר ספירת העומר בעמידה. לאחר שהחזן מסיים יהי רצון וכו' מתחילין הקהל לספור [ומנהג יהודי גאורגיה בחו"ל היה, שמיד אחר ספירת החזן היו עונים כל הקהל ואומרים: "כן"³⁹, על מניינו, ואז מתחילין לספור בעצמם].

סא. לאחר הספירה אומרים 'למנצח' ומכוונים בכל יום למילה אחרת [ע"פ המובא בסידורים]. וכן אומרים תפילת 'אנה בכח' ובכל לילה מכוונים למילה אחת השייכת לאותו הלילה. לאחר מכן אומרים תפילת 'יהי רצון' [מובא בסידור תפילת רפאל], ומזכירים את המידה של אותו הלילה, כגון בלילה הראשון: "חסד שבחסד", ומנהגינו שכל הקהל אומר בקול רם:

נח. א. כתוב בתורה: "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עומר התנופה שבע שבתות תמימות תהיינה" (ויקרא כא, סו), וקיבלו חז"ל שפירוש "ממחרת השבת" הוא מחרת יו"ט הראשון של פסח, ולכן מצות עשה לספור ספירת העומר החל מליל ט"ו בניסן עד גמר שבעה שבועות.

נט. ובזמן הזה שאין לנו קצירת העומר ולא קרבן העומר, אין לנו מצוות ספירה אלא מדברי סופרים, זכר למקדש. **ומנהגינו שסופרים העומר מיד אחרי קדיש תתקבל [וחלק נהגו לאחר 'שיר למעלות']**.

ס. מנהג יהודי גאורגיה, שהחזן מתחיל לומר "לשם יחוד" המובא בסידור תפילת החודש,

39 מנהג זה צריך ביאור, מדוע היו עונים כן. ואולי יש לומר, שנהגו כך בכדי להדגיש שאינם יוצאים ידי חובת השמיעה של הספירה מהחזן (כידוע שדנו באחרונים כיצד מברך הקהל וסופר לעצמו אחרי שכבר שמע מהחזן, והרי יוצאים ידי חובה בשמיעה מהחזן? ויש שרצו לומר שעל הקהל לכוון "שלא לצאת"), לפיכך היו עונים "כן" על ספירתו, כאילו החזן רק שואל והקהל מאשר לו שזו הספירה אבל אין דעתם עדיין לספור אלא אחרי. ויש לברר מקור המנהג.

ושמענו מהגאון רבי יעקב גאולאשווילי שליט"א הסבר נאה בביאור המנהג, על פי המשנה במנחות (פרק י משנה ג) המתארת את מעמד קצירת העומר, ושם נאמר שלאחר שהיו מתכנסים מכל העיירות הסמוכות למקום בו נערך הקציר, היה שואל אותם הקוצר: "בא השמש?" [כלומר שקעה השמש?] והם עונים: "הן" [כן]. ושוב המשיך ושאל: "מגל ז?" והם עונים: "הן". "קופה ז?" [סל זה?] ועונים "הן". "אקצור?" ועונים "הן". וכך חזר שלוש פעמים על כל דבר, והעם עונים: "הן, הן, הן". ולזכר אותו מעמד נהגו בקהל עדתנו לענות "כן" לאחר ספירת החזן. ודברי פי חסם חן.

'חסד שבחסד', ומסיימים היהי רצון.

סג. מי ששכח לספור בלילה, ונזכר ביום וספר בלי ברכה, ממשיך לספור בשאר לילות בברכה. אבל אם שכח לילה ויום, והגיע כבר ליל הספירה הבא סופר בשאר הלילות בלי ברכה⁴⁰.

סב. מצות ספירת העומר צריכה להיות מעומד, ואם מנה את העומר מיושב יצא. לפיכך זקן או חולה שקשה להם לעמוד רשאים לספור לכתחילה מיושב⁴¹.

רביעי, ליל שביעי של פסח (שלישי בלילה 11.04.2023)

ליל שביעי של פסח, ו'סעודת משיח'

מספר 'קריאי מועד' את סדר הלימוד לשביעי של פסח.

סד. מנהג יהודי גיאורגיה להיות ניעורים בלילה [השנה מוצאי שלישי, ליל רביעי], וללמוד

רביעי, בוקר שביעי של פסח (12.04.2023)

"סעודת משיח" וע"פ מה שגילה הבעל שם טוב שבזמן מנחת שביעי של פסח מאירה 'הארת המשיח' והוא זמן מסוגל לישועות ולגאולת עם ישראל. בדורות האחרונים הנהיג הרבי מליובביץ' לשתות בסעודה זו ד' כוסות, כנגד ד' לשונות של גאולה, שתבוא במהרה אכ"ר

סה. בבוקר בשחרית אומרים 'אז ישיר' בזמירות עם התוספת "ותצא מרים" המובא בסידור 'תפילת החודש' ואומרים הלל בדילוג (וביחיד בלא ברכה). גם היום טוב לקרוא את הקריאות של שביעי של פסח מתוך החומש.

סו. אחה"צ מתפללים מנחה, ולאחר מנחה של יום טוב, נהגו אבותינו הקדושים לערוך

40 ילקוט יוסף, ה, תיח.

41 יביע אומר ח"ד, ס' מג.

לע"נ אבינו סבינו וזקנינו

הרב חכם שלום בן שמשון והנה זצ"ל

נלב"ע בערב יום כיפור תשפ"א בעלות המנחה בין השמשות
מקושר בלוי"נ לכ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
ותלמידו המבוקש של מו"ר חכם יעקב דברשוילי זצ"ל
אשר רבים ממנהגי יהדות גיאורגיה שבמהדורתנו קיבלנו ממנו

ת . נ . צ . ב . ה

לע"נ אמנו זקנתנו

מרת מרים בת ר' דוד ופנינה ע"ה

אשת ר' חכם שלום ז"ל ציקושוילי
נלב"ע ז' כסלו תשפ"ב

ת . נ . צ . ב . ה

לזכות החפצים בעילום שמים, לזכות משפחתם
וילדיהם, לברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם,
בריאות איתנה וכט"ס

לעילוי נשמת

משה בן גבריאל רפאל הנולד מן תמר

דניאל בן מיכאל הנולד מן חנה דזנהשויילי

הרב חכם בן ציון רבי חכם שבתאי הנולד מן ציפורה זצ"ל

הרב החסיד ר' אליהו בן יצחק הנולד מן לאה

סוליקו תמרה בת יששכר הנולדת מן משו רחל אשת יוסף צבניאשויילי

דוד ישראל בן יוסף ותמר

דוד בן אברהם הנולד מן נטלה

חווה בת יעקב הנולדת מן פנינה אשת מיכאל

אייל סלאבין בן יצחק הנולד מן מרינה

דוד בן יעקב הנולד מן שרה

בן ציון בן שבתאי הנולד מן מרים

מרים בת חכם שבתאי הנולדת מן שרה אשת בן ציון

אברהם בן בן ציון הנולד מן מרים

מננה שמחה בת יצחק הנולדת מן מרים אשת אברהם

יעקב בן בן ציון הנולד מן מרים

שלום שליכו בן יוסף הנולד מן זילפה

לילה ציפורה בת מיכאל הנולדת מן רבקה

טומס קוז בן סמיון הנולד מן שרה

שלום משה בן גבריאל הנולד מן לובה

אומרי יונה בן שלום משה הנולד מן הצליחנא מח'וולה

יעקב בן יצחק הנולד מן רבקה

שרה בת יהושע הנולדת מן בת שבע אשת יעקב

שליכו (שלווה) בן יעקב הנולד מן שרה

שושנה שושיקו בת יעקב הנולדת מן שרה אשת בנימין

דוד בן גבריאל הנולד מן צ'אלה (שרה) פפיאשויילי

אהרון בן אליהו הנולד מן מרוסיה ממיסטוולוב

בכור בן יהושע הנולד מן תמר